

Заједничка експертска група УН Конвенције за воде и
УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима
индустријских удеса (Joint Expert Group – JEG)

Бојан Срдић

Ко-председавајући заједничке експертске групе

Заједничка експертска група

Заједничка експертска група

- Основана од стране УН Конвенције за воде и УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса 1998. године.
- Бави се питањима и заједничким интересима обе конвенције, а ко-председавају јој представници обе конвенције, тренутно Мађараска, у име Конвенције за воде и Србија, у име Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса.
- Рад групе се фокусира на превенцију удесног загађења вода и последице тог загађења.
- Повезује интегрисано управљање водама и индустријску безбедност.
- Рад групе је повезан са циљевим одрживог развоја и то циљевима 3 (здравље), 6 (вода) и 9 (индустрија, иновација и инфраструктура, посебно отпорност на катастрофе), као и Сендаи приоритетима 1, 2 и 4.

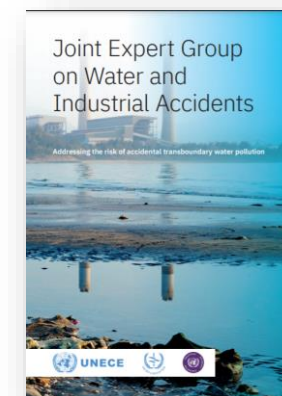
Sendai Framework
for Disaster Risk Reduction
2015 - 2030

Заједничка експертска група

Кључне активности рада заједничке експертске групе су да:

- Шири, тестира и олакшава примену УНЕЦЕ Упутстава за безбедност (за нафтне терминале, задржавање воде за гашење пожара, цевоводе, рударска јаловишта – са методологијом, и сл.),
- Подржава примену УНЕЦЕ Упутстава за безбедност и доступних чек-листи у државама са економијама у транзицији и другим заинтересованим чланицама УН ван УНЕЦЕ регије
- Промовише вежбе одговора на удесе са прекограничним последицама

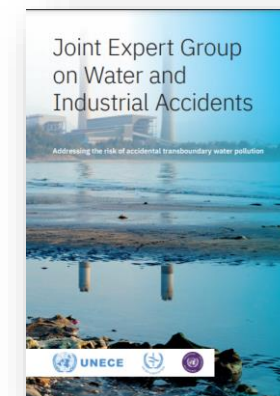

Заједничка експертска група

Поред основних активности, Заједничка експертска група

- Подржава активности помоћи и сарадње, кроз учешће у пројектним активностима Конвенције.
- Подржава рад радних група и тела обе конвенције, по потреби.
- Омогућује размену информација и искустава, организујући семинаре, по темама на које укажу Стране Конвенција.
- Израђује упутства и водиче којима се олакшава примена Конвенције.
- У сваком двогодишњем периоду рада Конвенције организује 1 састанак Заједничке експертске групе, праћен семинаром за Стране Конвенције и заинтересоване стране.
- Извештава о свом раду Бироу Конвенције и Конференцији Страна.

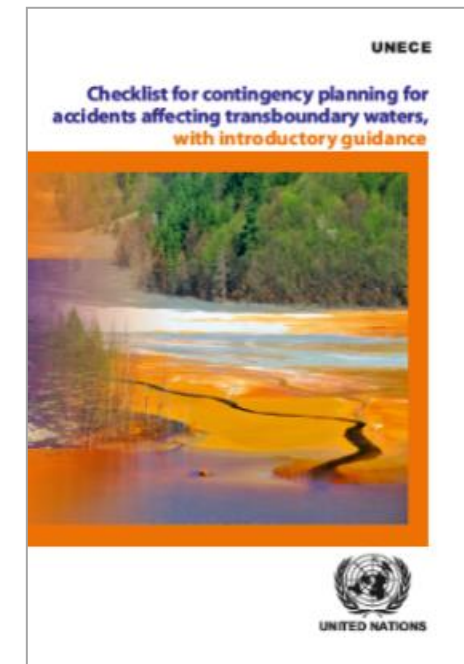

Публикације

Најсвежије публикације Заједничке експертске групе су:

- Контролна листа за планирање ванредних ситуација за удесе који утичу на прекограничне воде, која има за циљ да допринесе ублажавању озбиљности последица индустријских удеса који утичу на прекограничне водотокове, по здравље људи и животну средину.
- Безбедносне смернице и добре праксе за управљање и задржавање воде за гашење пожара, које имају за циљ да унапреде постојеће праксе и промовишу усклађене безбедносне стандарде за управљање и задржавање воде за гашење пожара, како би се спречило случајно загађење земљишта и воде, укључујући загађење које би могло да изазове прекограничне ефекте.

Семинари

Неки од семинара који су одржани претходних година су:

- Семинар о планирању ванредних ситуација, раном упозорењу и ублажавању, одржан 2019. године, коорганизован од стране Мађарска и УНЕЦЕ, уз подршку ICPDR и Заједничке експертске групе, у Будимпешти, чији је циљ био размена искустава, добрих пракси и изазова у (прекограничном) планирању ванредних ситуација, системима раног упозорења и спречавању удесног прекограничног загађења вода.
- Семинар о новонасталим ризицима у случају удесног загађења вода: фокус на несреће изазване природним опасностима (NATECH), одржан октобра 2022. године у Будимпешти (и путем интернета), у организацији Мађарске, уз подршку Секретаријата и финансирање од стране Немачке, чији је циљ био да обезбеди форум за дискусију о томе како се индустријске несреће изазване природним опасностима (NATECH) могу боље разумети, као и да се идентификују добре праксе и иновативни приступи.

Семинари

Планирани семинар:

- У току су припреме за одржавање радионице у оквиру рада Заједничке експертске групе за период 2023.-2024. године.
- Међународна радионица о повећању капацитета за спречавање, припрему и реаговање на случајна загађења воде из рударских јаловишта је планирана за 23. април 2024. године, у Братислави, Словачка и путем интернета.
- Радионица има за циљ да скрене пажњу на претње по животну средину од рударских јаловишта, које могу представљати висок ризик по здравље људи и животну средину ако се њима адекватно не позабави, нагласи важност безбедносних инспекција и контрола као кључа за превенцију удеса, и проучи научене лекције, животни циклус рударских јаловишта и стварну санацију одабраних локалитета јаловишта. Поред тога, радионица ће обезбедити форум за идентификацију и размену добрих пракси и примера примене превентивних мера које имају за циљ минимизирање ризика и штетних утицаја удеса, као и за размену примера стварних технолошких опасности изазваних природним опасностима (NATECH), које утичу на прекограничне воде.

Трендови у фокусу рада

Последњих неколико година трендови у фокусу рада Заједничке експертске групе су били на:

- Индустијским удесима изазваним природним катастрофама (NATECH) и
- Безбедности рударских јаловишта

Технолошке несреће изазване природним катастрофама (NATECH)

Природне опасности (нпр. поплаве, земљотреси и сл.) могу изазвати технолошке/индустријске несреће (NATECH несреће) и узроковати удесно загађење воде, а са климатским променама и екстремнијим временским појавама, такве несреће ће постати све чешће и теже.

Приликом разматрања ризика од удесног загађења вода, потребно је идентификовати, размотрити и уградити у методологије за процену ризика, као и законодавство које прописује њихову употребу, критичне природне опасности (укључујући њихове узроке и последице), заједно са технолошким опасностима и ризицима.

Разматрање NATECH несрећа, у смислу удесног загађења вода, повећава потребу да Стране Конвенције делују заједно на прекограничном нивоу. У том смислу, тестови система упозорења, вежбе симулација и вежбе на терену, побољшавају прекограничну сарадњу.

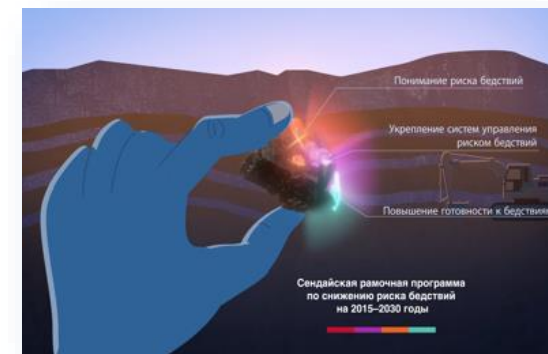
Безбедност рударских јаловишта

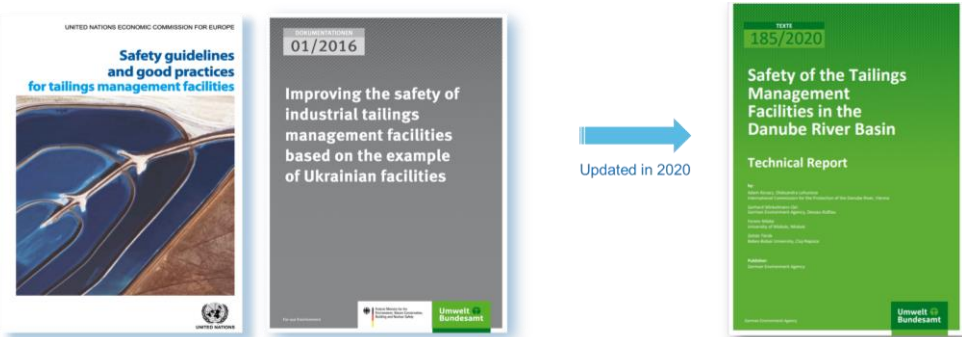
Заједничка експертска група подржава активности Конвенције за повећање безбедности рударских јаловишта.

Значајно је поменути неколико активности из претходног периода, којима се активно ради на повећању безбедности рударскох јаловишта:

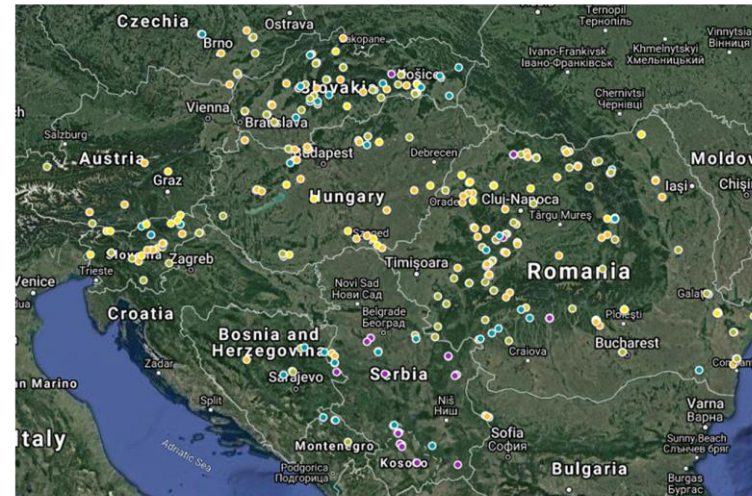
- На једанаестом састанку Конференције страна УНЕЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса, 7-9. децембра 2020. године, усвојена је Одлука о јачању безбедности рударских јаловишта у УНЕЦЕ региону и шире.
- У децембру 2020. године одржан је интернет семинар о Јачању безбедности рударских јаловишта у УНЕЦЕ региону и шире.
- Објављен је УНЕЦЕ интернет сет алата и обука за јачање безбедности рударских јаловишта.
- Заједничка експертска група је заједно са Секретаријатом Конвенције, учествовала у бројним пројектима у вези безбедности рударских јаловишта, посебно у подунавској и кавкаској регији.

Пример рада Заједничке експертске групе – Мапирање рударских јаловишта

TMF map of the Danube River Basin countries*

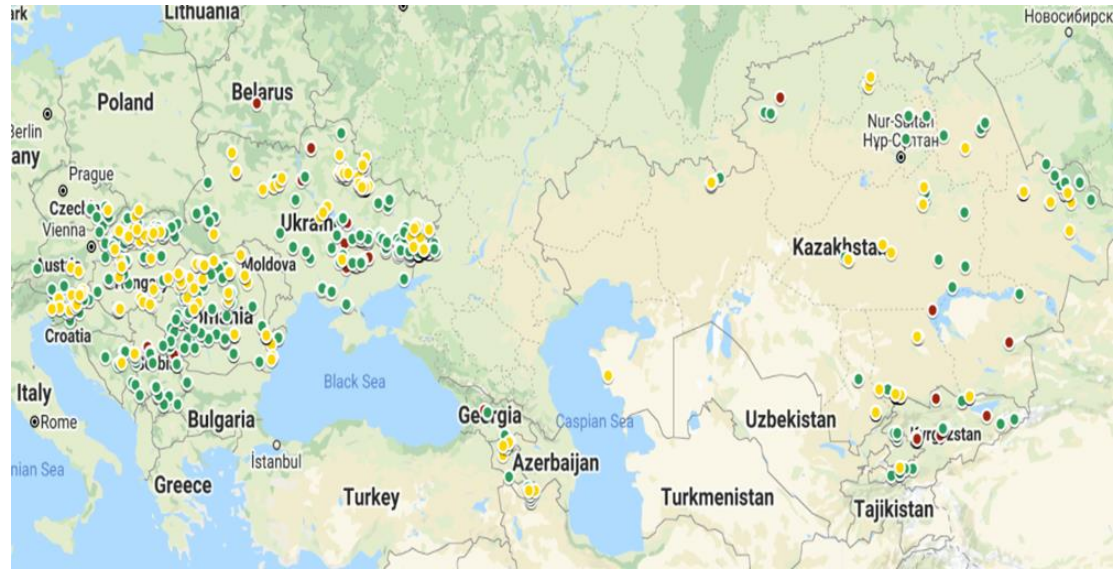

The map was developed in the frame of the project "Capacity development to improve safety conditions of tailings management facilities in the Danube River Basin – Phase I: North-Eastern Danube countries" (Reference number: Z6 - 90 213-51/79, Project number: 118221). The project is funded by the German Federal Environment Ministry's Advisory Assistance Programme (AAP) for environmental protection in the countries of Central and Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia and other countries neighbouring the European Union. It was supervised by the German Environment Agency (UBA).

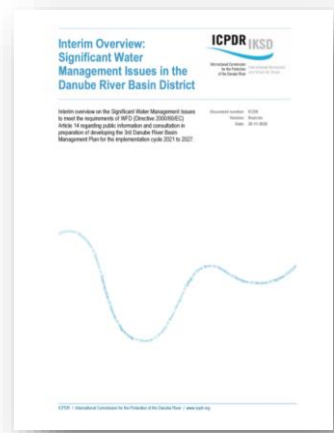

- Colour scheme:**
- lilac – very high hazard (THI > 14)
 - blue – high hazard (12 < THI ≤ 14)
 - green – medium hazard (10 < THI ≤ 12)
 - orange – low hazard (8 < THI ≤ 10)
 - yellow – very low hazard (THI ≤ 8)

Methodology applied in Dniester River Basin

- Tailings Risk Index (TRI)**
- **Very high** (TRI ≥ 20)
 - **Medium** (15 < TRI < 20)
 - **Low** (TRI ≤ 15)

Хвала на пажњи!

bojan.srdic@eko.gov.rs ;
hemijski.udesi@eko.gov.rs

За више информација о Заједничкој експертској групи и индустријским удесима:
<https://unece.org/joint-expert-group-water-and-industrial-accidents>

За више информација о упутствима и доброј пракси:
<https://unece.org/environment-policy/industrial-accidents/overview>

За брошуру о Заједничкој експертској групи и њеним резултатима рада:
<https://unece.org/environment-policy/publications/brochure-joint-expert-group-water-and-industrial-accidents>

Интернет Алат и Тренинг за јачање безбедности рударскох јаловишта, као и видео о безбедности:
<https://unece.org/environment-policy/industrial-accidents/online-toolkit-and-training-strengthening-mine-tailings>